

Framtidens kompetens-utveckling behövs nu

– En kortrapport om välfärdens behov av AI-kompetens

VISION
FACKFÖRBUNDET

Framtidens kompetensutveckling behövs nu

4 av 10 av Visions medlemmar tror att AI kommer att ha en stor påverkan på deras sätt att arbeta under de kommande fem åren. Trots det så är det hela 45 procent som inte har fått någon kompetensutveckling alls när det gäller den AI som redan används eller som kommer att användas i deras arbete.

De senaste årens utveckling inom digitalisering, automatisering och artificiell intelligens (AI) kan liknas vid en industriell revolution och kan komma att omvandla arbetslivet i grunden. Rätt hanterad kan den leda till ökad innovationsförmåga, tillväxt, bättre välfärd och större jämlikhet och därmed fungera som en friskfaktor.

För den enskilda medarbetaren kan AI frigöra arbetstid för mer kvalificerade arbetsuppgifter och kompetensutveckling. Men det ställer krav på att de som arbetar inom välfärden får vara delaktiga i AI-processerna på arbetsplatserna och att de får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna vara trygga i hur de kan använda och dra nytta av den nya tekniken.

Ett föränderligt arbetsliv ställer krav på goda möjligheter till ett livslångt lärande och möjlighet till omställning. Rapporten *Algoritmer för allmän nytta* som släpptes av Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi under våren 2025 pekar på att utbildning och kontinuerlig fortbildning kommer att vara nödvändigt för att offentlig sektor ska kunna dra nytta av AI¹. AI-kommissionens *Färdplan för Sverige* lyfter liknande behov och föreslår bland annat ett gemensamt kunskapslyft för alla².

Den här undersökningen visar att 4 av 10 av respondenterna tror att AI i hög grad kommer att påverka deras arbetssätt under de kommande fem åren. Det pekar på att behoven av kompetensutveckling inom AI-området troligen kommer att öka inom de kommande åren.

¹ Algoritmer för allmän nytta – en ESO-rapport om AI, produktivitet och arbetskraftsbehovet i offentlig sektor, ESO-rapport 2025:2

² AI-kommissionens Färdplan för Sverige - Regeringen.se

Brist på kompetensutveckling hindrar användningen av AI

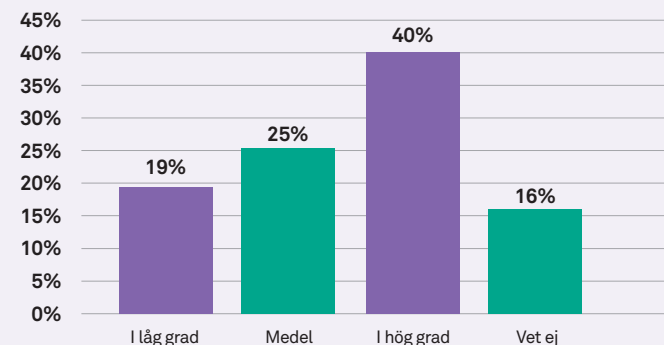
Visions tidigare undersökning *AI – kollega eller konkurrent*, som släpptes i februari 2025, visade att bristande kompetensutveckling är det största hindret för att fler ska kunna använda AI mer i sitt arbete samtidigt som många upplever att de behöver mer kompetensutveckling när det gäller den AI som redan används eller kommer att användas i arbetet³. Bristen på kompetensutveckling riskerar att skapa onödigt teknikstress och kan leda till att färre drar nytta av de fördelar som tekniken medför. Samtidigt ökar risken för att något ska gå fel samt för kvalitetsförsämringar.

På arbetsplatserna ställer det krav på att arbetsgivare tar sitt ansvar och säkerställer att medarbetarna har den kompetens som behövs. Dessutom behöver medarbetare och chefer ha inflytande över AI-processerna på arbetsplatsen, både när det gäller implementering, utveckling och inköp av olika AI-verktyg.

Behoven av AI-kompetens kommer att öka

Den här undersökningen visar att 4 av 10 av respondenterna tror att AI i hög grad kommer att påverka deras arbetssätt under de kommande fem åren. Det pekar på att behoven av kompetensutveckling inom AI-området troligen kommer att öka inom de kommande åren.

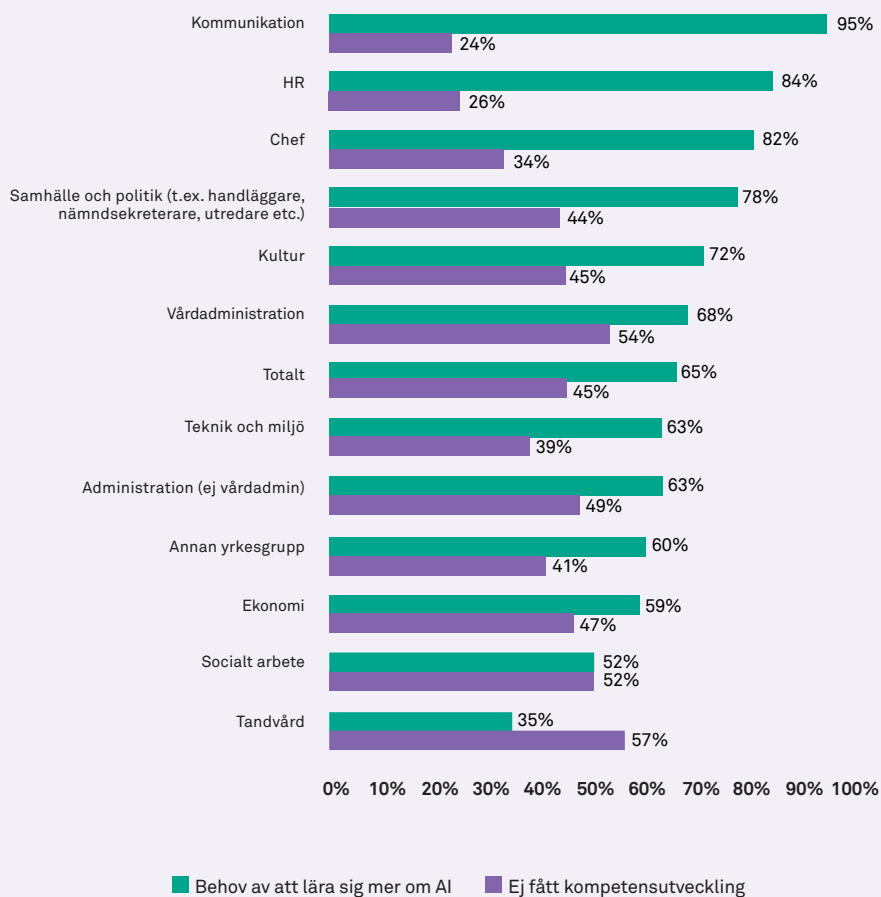
Figur 1. Fyra av tio tror att AI i hög grad kommer att påverka sättet att arbeta framöver

Kommentar: Frågan som ställdes var "I vilken grad tror du att AI kommer att påverka ditt sätt att arbeta under de kommande fem åren?" Bas: Samtliga svarande 2025.

³ Ny rapport: Över hälften av administratörerna är osäkra på AI på arbetsplatsen | Vision

Figur 2. Hela 65 procent ser ett behov av att lära sig mer om AI – rangordnat per arbetsområde

Kommentar: Frågorna som ställdes var: "Ser du att det finns ett behov utifrån din yrkesroll att lära dig mer om AI?" samt "Upplever du att du har fått den kompetensutveckling du behöver när det gäller den AI som används/kommer användas i ditt arbete?" I diagrammet ingår inte de personer som svarat att de inte tycker att frågan om kompetensutveckling är relevant/ej använder AI i arbetet, (n=1840).

Ett glapp mellan behov och resurser riskerar att skapa stress och oro

Totalt sett svarar 45 procent att de inte fått någon kompetensutveckling alls samtidigt som hela 65 procent, totalt sett, ser ett behov av att lära sig mer om AI. Resultaten pekar på att det finns ett stort glapp mellan de upplevda behoven av kompetensutveckling inom AI och de faktiska möjligheterna till kompetensutveckling. Det riskerar att skapa stress och oro bland de som arbetar inom välfärden.

Visions tidigare undersökningar visar att de positiva effekterna med kompetensutveckling inom AI är många och att de som är mest positiva till AI i arbetslivet är de som fått utbildning och som tidigt involveras när den nya tekniken ska införas.

Behoven av AI-kompetens skiljer sig mellan olika yrkesgrupper

Det upplevda behovet av kompetensutveckling inom AI skiljer sig mellan olika yrkesgrupper. Kommunikation, HR och chef är de yrkesområden där flest svarar att de har behov av att lära sig mer om AI utifrån sin yrkesroll. Samtidigt är det de yrkesområden där flest fått kompetensutveckling.

De som i lägst grad svarar att de fått kompetensutveckling inom

AI är de som arbetar med vårdadministration och 68 procent svarar att de ser ett behov av att lära sig mer om AI utifrån sin yrkesroll samtidigt som 54 procent svarar att de inte fått någon kompetensutveckling alls.

Visions tidigare rapport *AI – kollega eller konkurrent* visar att medicinska sekreterare/vårdadministratörer till stor del påverkas av AI och att många använder taligenkänningsprogram som implementerats på arbetsplatsen och som tillhandahålls av arbetsgivaren. Det är därför oroande att så få svarar att det fått kompetensutveckling inom AI samtidigt som det upplevda behovet är stort. Det kan skapa onödig oro och stress och leda till att färre drar nytta av eller ser fördelarna med att använda AI.

Vision vill

- ▶ Att arbetsgivare ska ta fram och använda strategiska och långsiktiga kompetensförsörjningsplaner och att medarbetare, tillsammans med sin chef, upprättar individuella kompetensutvecklingsplaner i samband med utvecklingssamtal – där verksamhetens och den enskildes mål är i fokus.
- ▶ Att medarbetare och chefer ska ha inflytande över AI-processerna på arbetsplatsen och att deras kompetens, kunskap och synpunkter tas tillvara. Vid inköp och införande av ny teknik bör Visions medlemmar vara delaktiga och ha möjlighet att påverka.
- ▶ Att utbildningsanordnare anpassar sina utbildningar för att möta de utmaningar och möjligheter som den tekniska utvecklingen och AI medför.
- ▶ Att politiken bör ta ett större ansvar kring frågor om infrastrukturen för AI.

Metod

Totalt svarade 2 185 av Visions yrkesverksamma medlemmar på enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 15 procent. Undersökningen genomfördes som en webbaserad enkät under perioden januari–februari 2025.

Urvalet i undersökningen var slumpmässigt. Sammansättningen av svarsgruppen motsvarar i stort fördelningen mellan sektorer, yrkesgrupper och geografi i populationen; Vision yrkesverksamma medlemmar. Undantaget är yngre <40 år som är något underrepresenterade och äldre >50 som är något överrepresenterade.